

ENGELLİLERE YÖNELİK ARAÇ ALIM MUAFIYETİ

Engellilere ÖTV muafiyeti her zaman popüler.

Son yasal düzenleme ile engellilik oranı %40 ve üzerinde olup ortopedik engelli ve sürücü olamayanlar için de ÖTV'siz araç alımı imkânı getiriliyor. Ayrıca fiyat ve yerlilik şartı da var. 2026 yılı için vergiler dâhil fiyatı 2 milyon 873 bin 972 TL'nin altında olan araçlar ÖTV muafiyeti kapsamına girecek. Ayrıca satın alınacak aracın en az %40 yerli üretim olması zorunlu. Düzenleme yalnızca binek otomobilleri değil; motor hacmi 2800 cm³'ü aşmayan kamyonet, panelvan ve arazi araçlarını da kapsıyor.

ÖTV'siz alınan bir araç 5 yıl sonra cezasız şekilde satılabilecek, ancak yeni bir ÖTV'siz araç almak isteyenler ilk alım tarihinden itibaren 10 yıl beklemek zorunda kalacak.

Engellilik oranı%90 veya daha fazla olanlar 10 yılda bir ÖTV'siz araç satın alabiliyor. Aracı bizzat kendisinin kullanma şartı yok. Ancak sürekli tekerlekli sandalye ya da sedye kullanılması gibi durumlarda ÖTV'den muaf olmak için araca özel tertibat yaptırılması zorunlu.

Anayasa Mahkemesi'nin 22/4/2025 tarihli ve E.:2024/240; K.:2025/100 sayılı Kararı ile engellilik oranı %90'ın altında olanların bizzat kullanmaya dönük özel tertibat yaptırma şartı sürücü olamayan engellilere karşı eşitlik ilkesine aykırı bulunarak iptal edilmişti. Yeni yapılan düzenleme işte bu amaçla engellilik oranı %40 üzerinde olup sürücü olmayanlara da ÖTV'siz araç alma imkânı verme amacını taşıyor.

Malum otomobil ve taşıtlar üzerindeki vergi yükü çok fazla. İnanılmaz ama %220'ye kadar çok çeşitli oranlarda ÖTV oranı var. Yani, bir otomobil alan KDV'yi de dikkate alınca en az birkaç otomobil de Devlete almaktadır. Bu kadar yüksek vergi

yükü olan bir sektörde bu vergiden kaçmak isteyen gerek alıcıların gerekse satıcıların olmasına şaşdırmamak gerekir. Devletin bu şekilde işlem yaptığı bir yerde bayi, servis, tamirci, otopark, oto yıkama, sigortacı, vale durur mu? Araç markası en önemli sınıf sembolü olur, herkes arabaya göre muamele yapar. Ya şirkete ya da Devlete alınır, en lüksünden makam aracı yapılır. Toplumsal bir enflasyon kaynağı olur marka ilgisi.

Ekonomik sistem tercihi ne olursa olsun birçok ülkede herkese sosyal konut ve ucuz araba sağlama hedefi elde kalan ekonomik eşitlik kırıntıları. Bu asgari amaçla eski sosyalist ülkeler dahil birçok ülkede ikinci el araç ithalatları bile serbest bırakıldı. Ülkemizde ikinci el oto ithalatı da yasak olunca, bir araba kendine en az birkaç araba da Devlete almak kaçınılmaz oluyor. Servetin, gerçek gelirlerin, kayıt dışı gelirlerin, ürkek sermayenin vergilenemediği bir ortamda hiçbir yere kaçamayan sabit varlıkların en ağır şekilde vergilenmesi kaçınılmaz değil mi? Vatandaşa ucuz taşıt sağlama amacı olmayınca bu şartlar altında zaman zaman kamuoyuna yansıyan kaçak oto operasyonları da kaçınılmaz olmuyor mu?

Günümüz toplumlarında vatandaşın bir ev, bir araba alabilmesi temel amaçlardan biri. Biri barınma diğeri en azından ayağını yerden keseninden ulaşım ihtiyacı için elzem. Peki engellilere ÖTV muafiyeti anlamlı mı? Engellilerin toplumda korunması için nelere ihtiyacı olduğu onlara veya tek tek engellilere soruluyor mu? Belki her ay nakdi bir yardıma ihtiyacı var veya gıda yardımına veya küçük bir eve veya sadece tekerli bir sandalyeye veya sürekli ve ilgili bir bakıma veya bir yurt dışı seyahatine vb. Ama sistem "ucuz taşıt" olarak aynı yardım yapmayı tercih etmiş. Parası olmayıp araç alamayanın bu hakkımı devredebim onunla bir süre gerçek ihtiyaçlarımı gidereyim dese tüm vergi ve ceza hukuku kurallarını sistem üstünden geçirir mi? Empati yoksunu acımasız sistem "ucuz araç" vermiş. Ama parası olan engellinin taşıt alması ile hakkını devredip başkasının almasında ikisinin de ekonomik

etkileri aynı. Hatta hakkını devretmesi engellinin refahını gerçek ihtiyaçlarına ulaşması anlamında daha çok artırdığından daha verimli bir yöntem olabilir.

Engellerin ÖTV'siz araç alımı 2023 yılında %68; 2024 yılında %78 oranıyla ÖTV alanındaki en büyük vergi harcaması kalemi. Engellilere yönelik araç alım istisnasının vergi kaybı 2023 yılında 35 milyar TL, 2024 yılında 97,5 milyar TL, 2025 yılında yerli oranı şartının artırılması sonucunda 37,9 milyar TL oldu. 2024 yılında satılan her iki araçtan birinin engelli muafiyeti ile alındığı kamuoyuna yansımıştı. Bu tablo engellilere gerçek ihtiyaçları sorulmayıp sistem olarak taşıt alım muafiyeti bahşedilince ve ÖTV oranları inanılmaz yüksek oranlarda olunca bu muafiyet kısmen "engelli üzerine araç alımı"na dönüşmüş olabilir mi? Adeta Devlete de birkaç araç almamanın kaçış noktası. Durum bu olunca şartların da sürekli ağırlaştırılması gerekiyor. Taşıt türü, fiyatı, yerli oranı, belirli süre satmama, belirli sürede bir yararlanma vb.

Sağlam ve anlamlı ekonomik gerekçelerle dizayn edilmeyince vergi sistemi de birçok şartların, koşulların ve sınırlamaların art arda dizilmesinden çok fazla bir şey ifade etmiyor. Hatta bunları yorumlamak için devasa bir bürokrasi bile oluşturmak gerekiyor. Sadece mali idare değil sağlık, aile, kolluk birçok bürokrasiyi de bu işe ilıştirmek gerekiyor. Ne yapalım sistem kendi kendine takılıyor.

Vergi sisteminde bir şekilde istisna, muafiyet, indirim gibi ayrıcalıklar tanınınca diğerleri için de vergi affı istemek, zaman zaman ödememek, vergiden kaçmak doğal bir hak olarak ortaya çıkıyor. Çünkü sistem, uyumlu kesim üzerinde dayanılmaz ağır bir yüke dönüşüyor.

Son söz: Hangi vergi türü olursa olsun vergi oranları makul olmalı ve basit bir vergi sistemi herkese eşit olarak uygulanmalı.